

Rapportage Discriminatie 2020

Gemeente Rijssen-Holten

Inleiding

Vizier is begin 2020 ontstaan na een fusie van Artikel 1 Overijssel, Meldpunt Discriminatie en Pesten en Ieder1Gelijk. Vizier is werkzaam binnen 53 gemeenten in Oost-Nederland. Wij voeren taken uit die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke antidiscriminatie-voorzieningen (Wga). Onze hoofdtaak is het bieden van onafhankelijke ondersteuning aan burgers die discriminatieklachten bij ons melden. Dit doen wij door het bieden van informatie en advies, cliënten ondersteunen bij bemiddeling en bij het voeren van klachtenprocedures en het doen van aangifte. Daarnaast registreren wij de gemelde discriminatie-ervaringen en rapporteren daarover. Naast de voor gemeenten wettelijk vastgelegde taken van klachtbehandeling en registratie van discriminatieklachten richten wij ons nadrukkelijk ook op preventie door het geven van voorlichting, training en gastlessen. Ook doen wij onderzoek naar discriminatie en geven gevraagd en ongevraagd beleidsadvies.

Gemeentelijke Rapportage en landelijke en regionale monitor

Antidiscriminatie-voorzieningen (ADV's) zoals Vizier, het College voor de Rechten van de Mens en de Politie registreren klachten, meldingen, verzoeken om oordelen en aangiftes van discriminatie. Op cijfermatig gebied bieden deze registraties gezamenlijk inzicht in het soort incidenten dat zich voordoet, wie erdoor getroffen worden en op welke plekken dat gebeurt. Informatie die belangrijk is om effectief iets tegen discriminatie te doen.

Vizier maakt deze jaarlijkse, gemeentelijke rapportage voor onze opdrachtgevers, de 53 gemeenten in ons werkgebied in Overijssel, Gelderland Midden en Gelderland Zuid. Zoals de Wet gemeentelijke antidiscriminatie-voorzieningen (Wga) beoogt krijgen gemeenten hiermee informatie over wat hun inwoners aan discriminatie ervaren alsook wat anderen melden over discriminatievoorvallen in hun gemeente. Deze gemeentelijke rapportage van Vizier bevat meer kwalitatieve dan kwantitatieve informatie, met het accent meer op vertellen dan op tellen.

Naast onze gemeentelijke rapportage worden er ook een landelijk rapport en een regionale Monitor gemaakt. Hierin meer informatie over landelijke trends en ontwikkelingen die natuurlijk ook vaak lokaal effect hebben. Opvallend in 2020 waren o.a. discriminatie van Nederlanders met een Chinese achtergrond als gevolg van de uitbraak van het Corona virus, de demonstraties en het racismedebat van de Black Lives Matter beweging en discriminatie door de belastingdienst in de Toeslagenaffaire.

In opdracht van de Politie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wordt het landelijke rapport over discriminatiecijfers geschreven. In dit rapport worden de cijfers van de politie en de ADV's samen gepresenteerd.

Daarnaast zijn in de analyse ook de gegevens betrokken van andere organisaties die discriminatiemeldingen registreren, zoals het College voor de Rechten van de Mens. Dit rapport, opgesteld door Expertisecentrum Art.1, verschijnt in juni 2021, tegelijkertijd met de regionale monitors.

ADV's en politie werken sinds 2013 samen om discriminatiecijfers in deze regionale rapporten op een uniforme en daardoor vergelijkbare manier te presenteren. Over 2020 levert de eenheid Oost Nederland voor de vierde keer zo'n gezamenlijk jaarrapport. Hiervoor werkt Vizier samen met Art.1 Noord Oost Gelderland, Meldpunt Discriminatie Deventer, de Politie en het Openbaar Ministerie.

Let op!

Er kunnen verschillen voorkomen tussen de cijfers uit de bijlage bij de Regiorapportage Oost Nederland en de cijfers die staan in deze gemeenterapportage. De cijfers van de Landelijke rapportage en de Regiorapportage Eenheid Oost zijn namelijk alleen gebaseerd op meldingen gedaan door *inwoners* van de gemeente. In deze Gemeentelijke rapportage nemen wij voor het complete beeld óók de cijfers op van meldingen van inwoners van buiten de gemeente over ervaren discriminatie in uw gemeente en van door Vizier zelf waargenomen incidenten of signalen.

Klachtbehandeling

Mensen die in Rijssen-Holtten discriminatie ervaren, kunnen dit melden bij Vizier (de regionale antidiscrimatievoorziening ADV) of bij de politie. Ook kunnen zij een verzoek tot oordeel indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Vizier, politie en College behandelen en registreren deze klachten, aangiftes en verzoeken.

De klachtbehandeling door Vizier vindt plaats volgens een landelijk vastgestelde richtlijn. Klachtbehandeling kan verschillende gradaties en (opvolgende) fasen betreffen: het bieden van een luisterend oor (uitlaatklep, serieus nemen van een gevoel), het geven van informatie over het verschil tussen ervaren discriminatie en uitsluiting en discriminatie in juridische zin, het adviseren over welke stappen iemand zelf kan zetten, het bieden van empowerment, het bemiddelen tussen melder en wederpartij, het ondersteunen bij een externe klachtprocedure, het vragen van een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens en het ondersteunen bij het doen van aangifte en de mogelijk daaruit voortkomende juridische procedure. De wens en het doel van de melder zijn daarbij in eerste instantie leidend.

Klachten en meldingen geven informatie over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden echter geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen.

Uit onderzoek blijkt dat slechts één op de acht discriminatie-ervaringen ergens wordt gemeld.¹ De gemelde discriminatie-ervaringen vormen dus het spreekwoordelijke topje van de ijsberg waaronder een veelvoud aan niet-gemelde ervaringen ligt verscholen. Klachtgegevens zijn in zekere zin een weergave van meldgedrag: stijgingen of dalingen in het aantal klachten zijn niet noodzakelijk een indicatie van het meer of minder voorkomen van discriminatie-ervaringen, maar kunnen mogelijk (ook) verklaard worden door veranderingen in meldgedrag. Zo kan een campagne die mensen aanspoort om discriminatie te melden, leiden tot een (tijdelijke) stijging van het aantal meldingen. Om inzicht te krijgen in de omvang van situaties die als discriminatie zijn ervaren, is aanvullend onderzoek nodig, zoals enquêtes naar discriminatie-ervaringen.

Bij klachtgegevens speelt ook dat discriminatie-ervaringen subjectief van aard zijn: waar de ene persoon een situatie als discriminerend ervaart, kan een ander een vergelijkbare situatie anders interpreteren. De subjectieve ervaring kan ook afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid; iemand kan discriminatie ervaren en melden, terwijl dat in juridische zin geen discriminatie is. Andersom kan discriminatie plaatsvinden, terwijl betrokkenen dat niet als zodanig ervaren. Dergelijke situaties worden nergens gemeld en blijven daardoor buiten beeld.

Onderzoek

In opdracht van Vizier heeft een student Sociaal-Juridische Dienstverlening onderzoek gedaan naar discriminatie in WhatsApp-buurtpreventiegroepen. Dit onderzoek heeft geleid tot beleidsadvies aan gemeenten. Veel gemeenten faciliteren deze groepen maar hebben geen zicht of controle op wat er in deze groepen gebeurt. Etnisch profileren is een vorm van discriminatie en vormt een reëel risico. Het verdient aanbeveling dat gemeenten maatregelen nemen om discriminatie binnen WhatsApp-buurtpreventiegroepen te voorkomen en te bestrijden.

Discriminatiemeldingen in Rijssen-Holten, 2020

Klacht van inwoner over voorval in de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Klacht van inwoner over voorval buiten de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Klacht van inwoner van andere gemeente over voorval in de gemeente	Waarvan corona-gerelateerd	Eigen waarneming /screening over voorval in de gemeente	Totaal
1		2	(1)	1		3	7

Vizier monitort de arbeidsmarkt middels een doorlopend onderzoek naar vacature-websites. Vacatures waar onterecht discriminatoire functie-eisen worden gesteld worden geregistreerd, en middels een speciaal daartoe ontwikkelde brief worden de desbetreffende organisaties aangeschreven, waarbij beïnvloeding van het wervingsbeleid het doel is. In Rijssen-Holten werden in 2020 in totaal **3** bedrijven en organisaties op deze manier aangeschreven.

Discriminatiemeldingen Rijssen-Holten, naar Grond en Terrein, 2020

	Ras/afkomst	Geslacht	Handicap/chronische ziekte	Totaal
Terrein				
Arbeidsmarkt		1		1
Openbare Ruimte	1			1
Media/Reclame	1			1
Huisvesting			1	1
Totaal	2	1	1	4

Covid-19

Discriminatie wordt vaak daar ervaren waar mensen elkaar ontmoeten. Tijdens het werk, het uitgaan, het winkelen, het sporten, in de woonomgeving. Al die activiteiten hadden in meer of mindere mate in 2020 te lijden onder de maatregelen in verband met Covid-19.

Toch had Corona ook op andere manieren invloed op de meldingscijfers. In Februari zond Radio 10 een voor mensen met een Aziatische achtergrond kwetsend lied uit over Chinezen. Op vele websites voor Aziatische expats en Nederlanders met een Aziatische herkomst werd opgeroepen om massaal je stem te laten horen, wat in Rijssen-Holten leidde tot **1** extra melding van vijandige bejegening op grond van ras op het terrein media/reclame.

Casuïstiek

Een jonge vrouw uit Rijssen met een autisme-spectrum stoornis, heeft een tijdlang ambulante woonbegeleiding gehad. De zorgverlener is van mening dat zij op zichzelf kan gaan wonen, en ze vond een woning. De woningcorporatie durfde het niet aan, dwong feitelijk de zorgverlener in de rol van verhuurder die dan weer kon verhuren aan meldster. De zorgverlener wil van die constructie af. De corporatie wil alleen direct aan melder verhuren als zij zorg blijft afnemen, terwijl de zorgverlener stelt dat zij geen begeleiding of zorg meer nodig heeft. Meldster voelt zich door de corporatie gediscrimineerd op grond van haar chronische ziekte. Vizier informeert haar en ondersteunt haar met het opstellen van een klachtbrief, en begeleidt haar in een gesprek bij de corporatie. Dit heeft resultaat: ze kan de woning huren zonder nadere, onderscheidmakende voorwaarden.

Een vrouw uit Wierden is op een tijdelijke contractbasis werkzaam bij een bedrijf in Holten. Dit is al haar tweede contract. In haar laatste functioneringsgesprek wordt zij heel positief beoordeeld, en er is toegezegd dat om die reden zij na haar contractperiode in aanmerking komt voor een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Hoewel zij niet gedacht had dat het nog kon blijkt ze plotseling toch zwanger te zijn. Haar blijdschap deelt ze met haar manager. Die reageert niet positief. Ze krijgt een brief waarin haar wordt medegedeeld dat het bedrijf haar tweede tijdelijke contract "van rechtswege laat verlopen". Met andere woorden; ze raakt haar baan kwijt. Vizier schrijft de werkgever aan en gaat ermee in gesprek. De werkgever wordt duidelijk gemaakt dat er een sterke onderbouwing ligt in het functioneringsverslag voor het vermoeden van onderscheid op grond van geslacht, en levert ook jurisprudentie aan. Hiermee geconfronteerd keert de werkgever terug op zijn schreden en biedt haar toch een contract voor onbepaalde tijd.

Preventieve werkzaamheden

Naast het behandelen van discriminatieklachten zijn in Rijssen-Holten in 2020 ook preventieve activiteiten uitgevoerd:

Activiteit	Beoogde resultaten	Gerealiseerd	Voortgang	Follow up
Gastles Vooroordelenkoffer Groep 7-8 basisonderwijs	Aan de hand van de Vooroordelenkoffer, een tafeltentoonstelling, komen de leerlingen in aanraking met 12 thema's. Hierbij gaat het onder andere om de thema's plagen-pestten, vooroordelen, discriminatie, democratie en gelijkheid. Door de Vooroordelenkoffer worden vooroordelen ontmaskerd en de kenmerken van burgerschap en democratie onderzocht. Het is uitdagend en interactief. De leerlingen worden op een creatieve manier betrokken bij de thema's. Ze worden uitgedaagd om antwoorden te bedenken, meningen te geven, oplossingen te zoeken en samen te werken. De kernwoorden zijn: ontdekken, beleven en handelen.	In 2020 is aan 8 groepen met in totaal 211 leerlingen een gastles gegeven. In verband met Corona is een aantal lessen geannuleerd.		In 2021 wordt de gastles wederom aan basisscholen in Rijssen-Holten aangeboden.

Activiteit	Beoogde resultaten	Gerealiseerd	Voortgang	Follow up
Gastles Stel je voor Groep 7-8 basisonderwijs	Aan de hand van voorwerpen die verschillende groepen representeren ontdekken de leerlingen in groepjes wat vooroordelen zijn. Ook ontdekken ze welke vooroordelen er over de groep waar hun voorwerp bij hoort bestaan. De link met discriminatie wordt gelegd. Vervolgens stellen de groepjes hun hoofdpersoon op een creatieve manier aan de rest van de klas voor. Zo wordt duidelijk welke impact het heeft als je met vooroordelen te maken krijgt.	In 2020 is aan 2 groepen met in totaal 38 leerlingen een gastles gegeven. In verband met Corona is een aantal lessen geannuleerd.		In 2021 wordt de gastles wederom aan basisscholen in Rijssen-Holten aangeboden.

Activiteit	Beoogde resultaten	Gerealiseerd	Voortgang	Follow up
Gastles Vooroordelen nader bekeken Groep 7-8 basisonderwijs	Tijdens deze les wordt ingegaan op het begrip vooroordelen. De leerlingen ontdekken hoe vooroordelen ontstaan. Daarna gaan zij in groepjes met (beeldende) opdrachten en een routekaart aan de slag. Thema's die aan bod komen zijn onder andere: - vooroordelen in het algemeen; - vooroordelen over jongens (mannen) en meisjes (vrouwen); - feiten en vooroordelen; - positieve en negatieve vooroordelen; - het wegnemen van vooroordelen.	In 2020 is aan 5 groepen met in totaal 126 leerlingen een gastles gegeven. In verband met Corona is een aantal lessen geannuleerd.		In 2021 wordt de gastles wederom aan basisscholen in Rijssen-Holten aangeboden.

Activiteit	Beoogde resultaten	Gerealiseerd	Voortgang	Follow up
Gastles Discriminatie? Groep 7-8 basisonderwijs	De les start met een casus over het maken van onderscheid: wanneer is het maken van onderscheid geoorloofd, en wanneer niet? Het thema discriminatie wordt uitgelegd en de koppeling met artikel 1 van de Grondwet wordt gemaakt. Vervolgens gaan de leerlingen krantenberichten over discriminatie onderzoeken. Wanneer is iets discriminatie? Welke rol speelt gevoel hierbij? Ten slotte wordt gezamenlijk besproken hoe discriminatie voorkomen kan worden.	In 2020 is aan 3 groepen met in totaal 80 leerlingen een gastles gegeven. In verband met Corona is een aantal lessen geannuleerd.		In 2021 wordt de gastles wederom aan basisscholen in Rijssen-Holten aangeboden.